

Spectator:

Dinamika zgodovine.

Kdo je Benito Mussolini? To nemo vprašanje sedi na ustnicah vseh, ki gledajo reprodukcijo njegove slike ali kipa: cezarski tip v pravem pomenu besede, visoko obokano čelo, posoda koncentrirane možganske energije, in pa tiste čudovito magične, ukazujoče oči rojenega diktatorja, ki gradi zgodovino svojega naroda s fanatizmom srednjeveškega alkimista. Kdo je Mussolini? Težak je odgovor na to vprašanje. Patološki tip! pravijo nasprotniki njegove doktrine. »Inkarnacija«, živo vtelesenje duha nekdanjih imperatorjev, Džingis - Kana, Petra Velikega, Napoleona... pravijo njegovi oboževalci. Težko je izbirati med dvema sodbama. Vse kaže, da Mussolini še ni končal svojega reformatorskega dela. Končana je, v glavnem, le prva etapa: notranje preoblikovanje Italije, ki je — vsled sterilnosti francoske diplomacije iz zgodovinskih pogrešk nemške politike — postala po Mussolinijevi zaslugi epicentrum gigantske borbe med vstajajočim Romanstvom in anglosaskim imperijalizmom. Mussolini predvideva bodoči spopad v Levanti. Potrebna mu je absolutna sigurnost na Jadranu. V njegovih sanjah vstaja mogočna zgradba imperija, čegar interesna sfera sega od Gibraltarja do Carigrada in od Trsta do Sueškega prekopa. Samo ena pega je, ki pači zemljevid njegove bodoče teritorialne situacije: Malta. Diplomacija, vzgojena v duhu Macchiavellijevih »Discors«, izvršuje z dovršeno spretnostjo vsak migljaj diktatorja. Razni Ivani Čiftliki (tako je ironično imenoval F. M. Dostojevski ministre balkanskih držav) se mu prihajajo klanjati v palačo Chiggi, nekdanj tako ponosno zgradbo avstro-madžarske ambasade. Absoluten suveren v notranjosti Italije, gleda, kako se razgrinja pred njegovimi očmi vsa gosta mreža paktov in zvez pod varštvom in kontrolo Italije. Še par krepkih potez na šahovi deski internacionalne politike in — ravnotežje, kakor ga slikajo častitljivi profesorji mednarodnega prava na Sorbonni in v Haagu — je porušeno v končno korist novega imperija.

Razvojni moment v demokraciji je statičen pojav. Demokracija je evolucija, a ni akcija. Vsako prekinjenje njene kon-

tinuitete pomeni pričetek akcije, ki more biti ali vojna ali revolucija. Drugega izhoda ni. Masaryk je zapisal ob nastopu Mac Donaldove vlade v svoj dnevnik, da je Anglija doživela nekrvavo revolucijo. To mišljenje je subjektivno, kajti Mac Donaldov režim je pomenil kompromis s tradicijo parlamentarizma in v tem je bila klica njegovega padca. Revolucija more biti krvava ali nekrvava. To drži. Novejša zgodovina pozna samo primere nekrvave revolucije: fašistovski pohod proti Rimu in proglasitev republike v Angori. Prvi pogoj moderne revolucije — tu samo o tej sedaj govorim — je temeljiti obračun s preteklostjo in utemeljitev reform na vseh področjih javnega in državnega življenja. Ali je Philipp Snowden, fin. minister Cabristovske vlade, zrevolucioniral budžet Velike Britanije? Ne. Nasprotno: Mac Donald si je na singapurski težnji admiralitete zlo-mil svoj tilnik. Randolph Churchill, oče sedanjega rizničarja Winstona, pa je kot konservativec z večjo korajžjo odbijal finančne zahteve vojnih ministrov kakor »revolucionar« Snowden. Tu se vidi bistvena razlika med »revolucijo« in revolucijo.

Dinamika zgodovine je kakor priroda, ki se igra v aprilu lepega vremena in burje. Od l. 1872 naprej je bilo težišče evropskega ravnotežja v viljeminski Nemčiji. Hipna ekvilibracija za časa Napoleona I. in Friderika Rex-a je uplivala merodajno na poznejše razdobje. To težišče je ostalo neizpremenjeno — z manjšimi presledki — vse do l. 1918, ko se je nagnilo na pariško stran. Kulminacija je bila v Versailles-u, tam, kjer je Viljem I. proklamiral združeno Nemčijo. Pod odhodu Clemencau-a je Poincaré skušal rešiti, kar se rešiti more, in Millerand mu je pomagal. Od Cannes-a in Genove pa vse do Locarna je morala Francija gledati podzemsko miniranje njenega upliva v Evropi. Danes je gravitacija Srednje in jugo-vzhodne Evrope proti Rimu trumf in s tem se začena novo poglavje zgodovine. Usoda Evrope pa ostane kljub temu nejasna kot doslej. Krivda pa je na Evropejcih, ki se iz ameriškega vzgleda niso naučili niti najprijemljivejših stvari.

Kongres III. Internationale.

V Moskvi se vrši kongres III. internacionale. Kongresa so se udeležili tudi zastopniki Francije, Nemčije, Amerike, Italije, Poljske, balkanskih držav in Azije. Glavno poročilo je podal predsednik III. internacionale Zinovjev. Njegov govor je trajal celih 7 ur. Za njim so poročali o stanju komunistične stranke razni evropski delegati. Iz vseh poročil se jasno vidi, da je komunizem v krizi in najbolj izrazito je to poudaril italijanski delegat Bordigo, ki je poudaril, da so Ljeningovi nauki sicer teoretično pravilni, da pa v praksi ne drže. Pa tudi iz vseh drugih referatov je bilo vidno, da se s komunističnimi metodami ne pride naprej v Evropi in Ameriki.

Zinovjev je podal obširen pregled komunistične propagande po svetu. Mnogo je govoril tudi o Balkanu ter naglašal, da bo tu kapitalizem doživel svoje razočaranje. Tla za komunistično gibanje v Nemčiji in Srednji Evropi so zopet bolj ugodna. Na plan pa stopa Kitajska, kjer se je pričelo gibanje, ki more roditi še nedogledne posledice.

Pred vojno je bil odločilne važnosti antagonizem med Anglijo in Nemčijo. Sedaj dobiva isti pomen antagonizem med Anglijo in Ameriko. Dočim pa se razvija angleško delavstvo v smeri revolucionarstva, je pri ameriškem delavcu čisto nasprotno. Ameriška federacija dela se je ostro izrekla proti komunizmu in izjavila, da se bo borila proti njemu z vsemi sredstvi. Ameriški delavec je sijajno situiran in osvaja polagoma tudi delniške družbe. Samo železničarji imajo 16 bank. Kako je naziranje ameriškega delavca se vidi najbolj iz tega, da je kongres delavcev glasno odobral govorovnika, ki je dejal, da je komunizem samo za lačne in ohupane ljudi.

V Franciji gre razvoj na levo in čas je, da postane proletarijat faktor v francoski politiki. Toda značilno je, da kljub finančni in gospodarski krizi ni v Franciji brezposelnosti. Dva milijona tujih delavcev je nasprotno našlo v Franciji de-

lo. Te delavce je treba pridobiti za komunizem in to je najvažnejša naloga francoskih komunistov.

V Nemčiji se bo sedanja parlamentarna kriza le težko rešila. Računati pa je s tem, da bo Amerika Nemčiji pomagala, ker je investirala v Nemčiji mnogo denarja.

Francoski delegat je poudarjal, da so se storile težke napake. Agitacija proti maroški vojni ni popularna. Masa te agitacije ni razumela. Zato se ne sme zahtevati, da mora biti propaganda proti maroški vojni pogoj za vstop komunistične stranke v edinstveno delavsko fronto.

Tudi italijanski delegat je poudarjal, da so se storile težke napake. Vsaka dežela ima svoje posebnosti in ne gre komunistične ideje povsodi enako propagirati. Potrebna je zveza s širokimi masami, toda te zveze komunistična stranka Italije še nima. Stranka ne sme biti parlament naziran in tudi diktaturo v stranki je treba odpraviti.

Poljski delegat Stefanski je dejal, da je Poljska zelo priprava za revolucionarno organizacijo. Tako delavci, ko tudi kmetje se vedno bolj nagibajo na revolucionarno stran. Položaj Poljske je nad vse težaven. Gospodarska kriza je velika, boj med Poljsko in Nemčijo zaradi mesta v Svetu Zveze narodov pa je pokazal vso nesigurnost poljskih mej. Med meščanstvom postaja vedno močnejša fašistovska stremeljenja po diktaturi.

Nejrat, zastopnik Čehoslovake pri-znava, da se opaža v Nemčiji vedno močnejša orientacija volilcev k levici. Toda mnjenja je, da se med komunisti samimi volilci vedno bolj desno orijentirajo. Delavske mase se še niso oprostile demokratskih in pacifističnih nazorov. Zadržnje volitve pomenijo poraz vlade in zato bo moral dr. Beneš prej ali slej priznati sovjetsko Rusijo.

Končno so govorili še rumunski delegati, ki so ostro grajali, da so se izjavili nekateri rumunski delegati za vstop v amsterdamsko internacionalo.

Politične vesti.

— Nezadovoljevi od SLS se nagibajo k radikalizmu. Včeraj od 10. dopoldne do treh popoldne se je vršila v gostilni »Slon« zanimiva seja bivših pristašev SLS. Deloma so ti izstopili iz SLS za časa njenega nastopa proti dr. Šušteršiču, deloma pa tudi v zadnjem. Vseh udeležencev na seji je bilo okoli 30, med njimi več duhovnikov. Sestanek so se udeležili tudi minister Miletič, radikalni poslanec dr. Ninko Perić in dr. Niko Zupanič. Podani so bili številni referati in zahteve zborovalcev. Poroča se nam, da je prišlo na seji do sporazuma.

— Zbližanje med St. Radićem in Ljubo Jovanovićem. Današnji »Dom« piše: Prvak radikalne stranke Ljuba Jovanović se je te dni v narodni skupščini dalje časa razgovarjal s Stefanom Radićem in se pri tej priliki dotaknil mnogih aktualnih vprašanj. Z obeh strani se je izrazila želja, da bi se ti razgovori nadaljevali v prijateljskem domačem krogu. Predsednik SHS je obljubil zato, da ob prvi priliki poseti Ljubo Jovanovića na njegovem domu.

— »Orjuna« za združitev demokratske s samo demokratsko stranko. Vojvodinska Orjuna je imela v nedeljo v Novem Sadu shod, na katerem so bile sprejete resolucije za združitev demokratske s sam. demokratsko stranko. Samo na ta način, da bi se mogla država ubraniti pred večnimi krizami. — Mislimo, da si vojvodinski orjunaši stvar vendarle malo prelahko predstavljajo.

— Proces proti morilecemu Matteottiju se je pričel v torek pred porotnim sodiščem v Chieti. Proces bo prava zaušnica pravici. Časopisom je zapovedano, da smejo poročati o procesu samo na kratko. Vsak kričec naslov je prepovedan. Zagovornik morilcev je tudi znani generalni tajnik fašistov Farinacci. Ves potek procesa je seveda naprej domene-na stvar. Porotniki so pod silnim pritiskom fašistov in ni dvoma, da bodo izrekli takšno sodbu, kakoršno bodo zapovedali fašisti. Vsled tega je vdova Matteottija odstopila kot privatna soobtožiteljica. V svojem pismu na predsednika sodišča pravi med drugim: Umor Matteottija, ki je bil za mene in moje otroke največja tragedija, sem mogla prenesti le, ker sem upala, da najde ta umor svoj odmev v klicu po pravici... Toda zadnji dogodki so me prepričali, da je od vsega procesa ostala le senca. Nisem poznala ne sovražstva in nisem zahtevala maščevanja. Hotela sem samo pravico. Ljudje so mi jo odrekli, prejela pa jo bom od zgodovine in Boga. Zato se ne morem udeležiti procesa, ker bi se mi zdelo, da bi s svojo prisotnostjo na procesu razžalila spomin na Matteottija. — Pravni zastopnik vdove socialistični poslanec Modigliani pa v spremnem pismu na predsednika sodišča izjavlja, da se vdova Matteottija zato ne udeležuje procesa, da si zavaruje pravico, da more še vedno nastopiti kot obtožiteljica. Ne bo vedno vladal sedanji režim in tedaj pride ura pravice.

— Največ dva meseca bodo sedeli morileci Matteottija. Časopisi poročajo o šestanku, ki so ga imeli zagovorniki morilcev. Iz tega poročila je razvidno, kako bodo zagovarjali umor. Predvsem bodo skušali dokazati, da je bilo patriotično čustvo morilcev silno izživljeno. Ravno tako je bila tudi težko razžaljena fašistovska stranka. Morileci niso napadli Matteottija kot poslanca, temveč le kot socialistični in prekuha. Nadalje so mu hoteli dati samo lekeje, če je pri tem Matteotti izgubil življenje, je bila pač smola. Zato se ne more govoriti, da bi ga namenoma ubili. Tudi ni mogoče ugotoviti, kdo je Matteottija pravzaprav ubil, temveč vsi obtoženci so enako krivi. Nobene-ga dvoma ni, da bo ta pravico-zasmehujoč zagovor sodišče osvojilo. Za to bi mogli dobiti morileci največ 6 let ječe, od katerih pa so štiri od dosedanjih amnestijskih ukazov odpustena. Dve leti pa so morileci že skoraj predsedeli v preiskovalnem zaporu in bi bili potemtakem po največ dveh mesecih izpuščeni iz zaporu. — Tako je od fašistov pravica pokopana in umor političnega nasprotnika je v Italiji — dovoljen.

— Madjarski škandal. Dokazano je danes, da je v ponarejevalsko afero zapletena skoraj vsa madjarska »boljša« družba. Zato tudi vsa odkritja, ki so bila od raznih grofov napovedana s tako reklamo, nimajo drugega pomena, kakor da se preplaši vodilne vladne kroge, da bi proti kakemu obtožencu nastopili resno. Se-

daj, ko bi ti grofovski zaščitniki pravice morali izpovedati pred sodiščem, se vsi po vrsti zagovarjajo pred sodiščem, da ne morejo ničesar izpovedati, ker da jih veže ali častna beseda ali pa diskrecija. Proti temu smešnemu izgovoru se je drž. pravdnik sicer pritožil, toda sodišče je razsodilo, da ta izgovor drži in da grofom ni treba ničesar izpovedati. Francoski policijski uradniki sicer proti temu protestirajo, toda njih protest nikogar ne vznemirja. Kakor bodo v Italiji odšli morileci Matteottija brez kazni, tako bodo najbrže tudi na Madjarskem falzifikatorji rešeni krivde. In ko pridejo iz zaporu, si bodo razdelili skriti dobiček iz ponarejevalske akcije in konec morale bo ta, da tepec, kdor v Ogrski v patriotične in svoje svrhe ne ponareja tujega denarja.

— Razorožitev Danske. Danskemu parlamentu je predložen socialističen predlog o popolni razorožitvi Danske. Po tem predlogu bi štela vsa vojska samo 13.000 mož, mornarica pa bi obstajala samo iz 30 ladij in čolnov, ki bi smeli skupno imeti največ 11.600 ton. Izdatki za vojsko bi se znižali od 60 na 17 milijonov danskih kron. Vojno ministrstvo bi se razpu tilo in vrhovni šef vojske bi bil ministrski predsednik. Splošna vojaška dolžnost bi se odpravila. Vsi za orožje sposobni možje se vodijo v posebnih spisih in vsako leto se iz njih izbere 1600 dobrovoljcev. Kdor neče, da se ga vodi v teh spisih, se ga iz spisov izbriše. Če bo ta predlog postal tudi zakon, pa je še vprašanje, ker socialisti nimajo večine v parlamentu. Zlasti pa je proti temu zakonskemu načrtu senat, čegar funkcijska doba traja še dve leti. Skoraj gotovo pred to dobo socialisti ne bodo mogli prodreti s svojim predlogom.

— Čiščenje v bolgarski socialno demokratski stranki. V socialno demokratski stranki Bolgarske je bilo vedno opazovati dve skupini, ki sta si bile v hudem nasprotju. Desničarska skupina, ki sta jo vodila Arsen Cankov, brat znanega trinoga in Dimo Kesazov, je zagovarjala skupen nastop z vladno Demokratsko-skim zgovorom. Druga bolj leva skupina pa je temu nasprotovala. Sedaj se je vršil v Sofiji kongres stranke in nasprotja so udarila z vso silo na dan. Po dolgi in strastni debati je zmagala leva skupina pod vodstvom Pastuhova in Cemedžijeva ter sta bila Cankov in Kasazov iz stranke izključena. Pričakovati je, da bo to razčiščenje stranko utrdilo, ker je njeno dosedanje kolebanje koristilo le komunizmom.

— Preorientacija francoskih volilcev. Pri nadomestnih volitvah v 2. pariškem okraju so dobili narodni socialisti 47.000 glasov, komunisti 38.000, socialisti 15.000 in radikali 11.000. Ker ni dobil noben kandidat potrebnega števila glasov, so potrebne ožje volitve, ki se vrše v nedeljo. V primeri z zadnjimi volitvami so izgubili nacionalisti okoli 16.000, levi blok pa okoli 22.000 glasov. Napredovali pa so komunisti in nacionalistični radikalni elementi.

— Ze osem milijonov volilcev se je izreklo za brezodškodninsko zaplembo premoženja bivših nemških knezov, torej dvakrat več, kakor pa je potrebno, da se razpiše o tem vprašanju referendum. To število pa se bo sigurno še povečalo, ker je bilo 8 milijonov volilcev vpisanih že v pondeljek, dočim je bil zadnji dan za vpisane še včeraj. Nemškim knezom je torej le odklenkalo in izmuzgavanje ljudstva se neha.

KRATKE VESTI.

Tudi na Štajerskem odpustčajo rudarje. V rudniku Steyeregg je bilo koncem februarja odpuščenih 84 rudarjev. 12. marca pa zopet 150.

Nadaljnje propadanje angleske liberalne stranke. Pri nadomestnih volitvah za mandat liberalnega poslanca Fishera je bil izvoljen konservativni kandidat, ki je dobil 300 glasov več ko njegov liberalni protikandidat.

SIENKIEWICZ POTOP.

Iz poljske prevel dr. Rudolf Mole. 9.—10. snopič. V Ljubljani 1926. Založila Tiskovna zadruga.

S pravkar izišlim dvojnimi snopičem je zaključen prvi del velikega zgodovinskega romana Potop, ki ga v snopiščih izdaja Tiskovna zadruga. »Potop« je nadaljevanje romana »Z ognjem in mečem« in prav tako bogat na bojnih in ljubezenskih dogodkih razboritih plemičev, kot slednji.

Dasi obsega le prvi del 600 strani, bi ga človek radi nedosegljive zanimivosti najraje prebral na en mah.

Prvi del romana velja Din 110.—, v pol platno vezan Din 124.—, v celo platno pa Din 184.—. Naročniki-predplačniki so ga dobili ceneje. Roman prav toplo priporočamo.

Ob jubileju dr. Danila Majarona.

Dne 16. marca je preteklo 25 let, odkar načeluje odvetniški zbornici dr. Danilo Majaron. Po pravici proslavi odvetniška zbornica ta jubilej, ker le redko ima Slovenija priliko, da proslavi tako pomemben in tako zaslužen jubilej, kakor je jubilej dr. Danila Majarona.

Je to jubilej visoko naobraženega kulturnega delavca, ki je vse svoje življenje posvetil samo narodnemu delu in njegovemu kulturnemu napredku. Ko se je slovensčina borila še za svoje osnovne pravice, je že bil v prvi vrsti borec dr. Danilo Majaron in zvesto je ostal v tej liniji v vseh težkih časih, dokler ni bila zvestoba nagrajena in bilo delo dr. Majarona kronano z otvoritvijo ljubljanske univerze.

Jubilej je pregled storjenega dela. Malokateremu jubilaru je dano, da je pogled nazaj tako bogat na uspehih, kakor more s ponosom konstatirati dr. Danilo Majaron. Komaj v povojih je bila slovenska žurnalistika, ko je prišel s svojim časnikarskim delom današnji jubilar. In danes more reči dr. Majaron, da je tudi njegovo delo bistveno omogočilo njen kolosalen napredek. In enako pozitivna bilanca se nam odpira, če pogledamo na razvoj naše književnosti, boja za uveljavljanje pravic slovenskega jezika, našega šolstva, našega znanstva, našega kulturnega in na vse zadnje našega političnega napredka.

Vsi ti uspehi, ves ta neverjeten napredek malega slovenskega naroda pa je predek malega slovenskega naroda pa je zvezan z imenom — dr. Majaron. Zato pa jubilej dr. Majarona ni le jubilej kulturnega delavca, temveč jubilej slovenske sile, nepremagljivega napredka slovenskega naroda, ki je tako blesteče pokazal svojo življenjsko silo.

Jubilej, kakor treba, je jubilej Danila Majarona. Ponosen pogled nazaj nam odpira še lepši pogled v bodočnost in to kljub mizeriji današnjih dni.

Kje smo bili pred kratkimi desetletji, kako so povsod bile poteptane naše pravice — in vendar smo vstajali in napredovali in postali kulturni narod, ki se kot tak lahko s ponosom pokaže v svetu.

In še bomo napredovali in postali ne samo kulturni, temveč tudi srečen narod, samo če bomo šli po poti, ki jo je hodil dr. Majaron.

In ta pot pravi slovenski inteligenci, da vodi njena pot samo iz naroda v narod. To geslo naj postane zopet geslo našega razumnosti in to bo najlepša in najkulturnejša proslava jubileja doktorja Danila Majarona.

V tem znaku tudi naše čestitke.

Rojen je bil dr. Danilo Majaron v Borovnici 1. 1859. Mlada leta so mu potekla pač tako, kakor večini naših kmečkih fantov. Iz domače ljudske šole so ga poslali v ljubljansko gimnazijo, od koder je odšel študirat pravo na Dunaj. Po končanih študijah je vstopil kot odvetniški pripravnik in tedaj zelo slovečo odvetniško pisarno nepozabnega dr. Ivana Tavčarja, kjer je ostal do 1. 1894., ko je odprl lastno odvetniško pisarno v Ljubljani, ki jo vodi še danes z znano spretnostjo in solidnostjo.

Dr. Majaron je obiskoval ljubljanske šole v dobi, ko je Slovenstvo poganjalo že krepke korenine. Cela vrsta odličnih mož se je tedaj že udejstvovala v našem javnem življenju, a dela je bilo vedno več. V krog narodnih delavcev je vstopil idealni dr. Majaron že kot dijak in pridno sodeloval pri »Vrtcu« (v letih 1875—1878), dopisoval je »Novicam«, »Slov. Narod« in »Slovenec«. Za časa dr. Majaronovih dunajskih študij pa se je izvršil med Slovenci zgodovinski razkol, ki je potegnil tudi tedanjega mladega pravika v svoj vrtinec. Dr. Danilo Majaron se je odločno postavil na napredno, strogo narodno stran in od 1. 1881. do 1. 1886. je bil glavni sotrudnik »Slovenskega Naroda«, za katerega je napisal pod raznimi psevdonimi in šiframi nebroj političnih člankov, poročil in listkov. Njegovo narodništvo pa se ni omejevalo le na ozke kranjske meje, ampak je segalo tudi daleč doli na Primorsko in tržaški »Edinosti« lepo število njegovih, večinoma političnih člankov.

Poleg politike pa je gojil tudi lepo umetnost in se je izkazal v Stritarjevem »Zvonu« (1879) v »Slovanu« (1886) in v »Ljubljanskem Zvonu« kot odličen novelist. Bil je tudi sourednik zaplenjene-

ga »Slavjanskega almanaha« (1880) in predsednik »Slovenskega literarnega društva«. Kadar pa je dunajska »Slovenija« priredila kakšno večjo spominsko slavnost, so občudovali poslušalci mladega Majarona tudi kot spretnega govornika.

Ko se je 1. 1887. vrnil v Ljubljano, so bili za Slovence še jako težki časi. Slovensčina je sicer prodirala krepko na plan, toda vse vaje oblasti so držali Nemci še jako krepko v svojih rokah. Tu je bilo treba krepkega in odločnega dela in dr. Majaron se je z vso mladeniško vnetostjo lotil težavnega uredniškega dela pri »Slov. Narodu« skupno z dr. Vošnjakom. To delo je trajalo do 1. 1888., ko se je z njegovim sodelovanjem ustanovilo društvo »Pravnik«, čegar tajništvo je zopet moral vzeti na svoje rame dr. Majaron in prevzeti tudi uredništvo društvenega glasila »Slovenskega pravnik«. L. 1892. je moral po smrti urednika Ivana Železnikarja znova prevzeti začasno uredništvo »Slov. Naroda«, a začasnost se je izpremenila v stalnost od leta 1894. do leta 1897. V tisti dobi se je bavil največ s političnimi in socialnimi vprašanji in stopil kot odličen javni delavec tudi v vrsto aktivnih slovenskih naprednih politikov, ko je bil 1. 1895. prvič izvoljen v kranjski deželni zbor.

Tedanja politična doba je bila v Sloveniji zelo burna. Po celi deželi je razsajal najostrejši boj med liberalci in klerikali, ki je zavzemal včasih že jako neokusne oblike. O možu finih manir in odlične srčne kulture, ki diči dr. Majarona, ni treba posebej naglašati, da mu je bil te vrste boj kljub njegovi železni doslednosti in principijelnosti skrajno neprijeten in kjerkoli je bil mogel, je obračal svoj pogled na stvarne potrebe slovenskega naroda in se je z vso vnetostjo posvečal študiju vprašanj, ki so bila več ali manj oddaljena od dnevnih političnih strasti.

Tako je kot deželni poslanec skrbno sestavil obširno »Spomenico« o ustanovitvi slovenskega vseučilišča v Ljubljani, ki je bila predložena vladi in državnemu zboru, a nato jo je izdal še posebej kot brošuro »Za vseučilišče v Ljubljani« v slovenskem in nemškem jeziku. Kot zastopnik mesta Idrije se je trudil v deželnem zboru in na Dunaju, da je dosegel ustanovitev mestne realke v Idriji 1. 1901., za kar ga je hvaležna mestna občina idrijska izvolila za svojega častnega meščana. Število njegovih pravnih referatov v deželnem zboru pa pričča o izredni temeljitosti, s katero se je lotil vsake poverjene mu naloge. Tudi kot zastopnik Trgovske in obrtne zbornice v deželnem zboru je v polni meri opravičil s svojim temeljitim poznavanjem narodno-gospodarskih vprašanj izkazano mu zaupanje.

Odlično je deloval dr. Majaron tudi kot ljubljanski občinski svetnik od 1. 1890. do 1. 1894., potem pa od 1. 1896. do leta 1910. Ni sicer nastopal kot ljudski govornik, ki bi rad blestel z govori »skozi okno«, še manj kot kričav demagog, kajti oboje je značaja dr. Majarona tuje, delal pa je neumorno v pravnem in v finančnem odseku. Ne smemo pozabiti, da je bila ravno v letih 1896. do 1. 1910. Ljubljana v kritični popotresni dobi, ko se je celo mesto prerajalo in prenavljalo, če hočemo pravilno oceniti tiho delo dr. Majarona v tedanji dobi. To je bila doba večnih posredovanj in večnega prosjačenja pri centralni vladi na Dunaju in finemu taktu v nastopih dr. Majarona se ima mestna občina ljubljanska zahvaliti za marsikatero ugodnost.

Kljub ogromni svoji zaposlenosti v lastni pisarni in kljub preobremenitvi z javnimi posli pa dr. Majaron nikdar ni pozabil na svojega »Pravnika«, ki ga je vodil še po prevratu, nad 25 let. V priznanje njegovih zaslug na pravnem polju je društvo »Pravnik« izdalo 1. 1923. posebno slavnostno številko svojega lista, dr. Majarona pa izvolilo za svojega častnega člana. Društvu predseduje slavljenec še danes.

Še manj pa je pozabil na slovensko vseučilišče. Nobene priložnosti ni prezrl, niti v deželnem zboru niti v mestni posvetovalnici v Ljubljani, da se ne bi bil oglasil za pravično slovensko zahtevo. Kakor je kot odbornik dijaškega podpornega društva »Radogaja« umel vedno najti sredstva in pota za dijaške podpore, tako je skrbel tudi za ustanovitev vseučiliških fondov, ki naj bi bili prva podlaga bodoči slovenski univerzi. Na vse-

učilišče ni pozabil tudi pozneje, ko se je bil že poslovil od aktivne politike in je vedno vzdrževal potrebne stike z odličnjaki, ki jih je družila skupna želja po najvišji narodni kulturni instituciji. Dolgoletni idealni sen pa se mu je uresničil šele po prevratu, ko je doživel redko veselje, da se mu je njegova najsrčnejša želja izpolnila. Kot predsednik »vseučiliške komisije« je vodil vsa pripravljana dela tako skrbno in spretno, da je mogel že 1. 1919. nastopiti v Beogradu s popolnim načrtom za ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani, ki ga je narodna skupščina tudi odobrila. Slovensko vseučilišče v Ljubljani je eden najlepših uspehov požrtvovalnega dela dr. Danila Majarona.

Pozabiti pa ne smemo tudi na usodne septembarske dogodke 1. 1908., ki so prinesli slavljencu mnogo bridkih dni. Njegovih intervencij v prid nacionalno zavodnim dijakom zgodovina ne omenja, a nepobitno dejstvo je, da je dr. Majaron usodo marsikaterega dijaka znatno olajšal s svojimi možnostmi, čeprav neopaženimi nastopi na Dunaju. Kot predsednik Združenega narodnega odbora pa si je

nakopal visoko nemilost tedanjih nemških mogotcev na Kranjskem, kar je moral za časa svetovne vojne dokaj bridko občutiti, dosegel pa je le, da je dobila Ljubljana takoj po septembarskih dogodkih samoslovenske ulične napise.

V svojem najboljšem elementu pa se je počutil dr. Majaron v borbi za pravice slovenskega jezika v javnih uradih. Tej borbi je bil posvečen največji del njegovega političnega in privatnega, zlasti pa literarnega in pravniskega delovanja. Svojo zahtevo pa je praktično utemeljeval z vestnim študijem slovenske pravne terminologije, s katero je najbolje zavračal trditve nemške gospode, da Slovenci pravnega jezika niti nimajo.

Kot živahen in visokocenjen javni delavec dr. Majaron še do danes ni omagal, če prav se je že zdavnaj umaknil iz aktivnega političnega življenja. Še danes zavzema lepo število častnih in visokoučednih mest, na katera ga je postavila hvaležnost rojakov, predvsem pa njegova načelna neomajnost, visoka sposobnost in darovitost ter izredna marljivost.

Jubilej dr. Frana Tekavčiča.

Obenem z dr. Majaronom slavi danes svoj jubilej tudi drug naš odličen pravnik — dr. Fran Tekavčič.

Pred 25 leti je bil izbran za pravnika odvetniške zbornice in vso to dolgo dobo je zvesto čuval ugled odvetniške zbornice in njenih članov. A ne samo to. Da je danes v vsej državi ravno v Sloveniji pravica najboljša, tudi to je zaslug pravnika odvetniške zbornice in če bi imeli na vseh mestih tako stroge in tako odločne poštenjake, kakor je vedno bil dr. Tekavčič, tedaj ne bi poznali nikdar nobene pritožbe proti sodstvu.

Toda ne samo kot odličen jurist in pravnik zbornice, temveč tudi kot naroden delavec si je pridobil dr. Tekavčič velikih zaslug za svoj narod. Ni bilo sicer njegovo delo zapisano z velikimi črkami v javnosti, toda zato je bilo v intimnosti prijateljskega kroga tem bolj intenzivno. Zakaj stvaren je bil vedno pogled dr. Tekavčiča na javno življenje in njegovi nasveti so bili navadno mero-dajni.

Primer tihega, a zvestega narodnega delavca je bil vedno dr. Tekavčič. A tudi požrtvovalnega, kateremu je bilo narodno delo vedno le samoposebi razumljiva dolžnost.

Dr. Tekavčič spada med one tihe delavce, ki nosijo vsak pokret, ki so stebri vsakega gibanja. Na te ljudi se more vedno zidati, zakaj močna je njih volja, trdno njih prepričanje in velika sposobnost njih dela.

Zato je dr. Tekavčičev jubilej tudi pomemben jubilej za naš narod in zlasti za vse one, ki delajo, ki žrtvujejo, ki omogočajo zmage — brez misli na lavorove vence.

Dvoje pomembnih in po bilanci bogatih jubilejev praznuje danes slovenski narod in praznuje jih z zanosom in samozavestjo.

Zakaj slovenska sila je izražena v teh jubilejih in zvestoba slovenskih sinov do svojega naroda.

Na mnoga leta, naša zaslužna jubilarita!

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Četrtek, 18. marca: Ana Christie. — Red F.

Petek, 19. marca: Ob 15. uri popoldne. Druga mladost. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven. — Ob 20. uri zvečer Deseti brat. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven.

Sobota, 20. marca: Pygmalion, premijera. — Izven.

Nedelja, 21. marca: Ob 15. uri popoldne. Naša kri. Ljudska predstava po znanih cenah. — Izven. — Ob 20. uri zvečer Pygmalion. — Izven.

Ponedeljek, 22. marca: Obrt gospe Warrenove. — Red A.

Torek, 23. marca: Zaprto.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Četrtek, 18. marca: Zaprto.

Petek, 19. marca: Zaprto. (Prodana nevesta, gostovanje v Celju.)

Sobota, 20. marca: Večni mornar. — Red D.

Nedelja, 21. marca: Grofica Marica. — Izven.

Ponedeljek, 22. marca: Zaprto.

Torek, 23. marca: Manon. Gostovanje gospe Ade Poljakove. — Izven.

Prihodnja premiera v ljubljanski drami bo v soboto, dne 20. marca. Vprizori se prvkrat v slovenskem jeziku petdejanska komedija Bernarda Shawa »Pygmalion«, ki nam kaže s pristno Shawovsko duhovitostjo in satiriko, kako preustvari Higgins preprosto pocestno cvetličarko v damo, ki je tako po svoji notranjosti kakor po svoji vnanjosti na višku svojega spola. Naslovno vlogo Pygmaliona Higginsa, ki s svojim delom takorekoč oživi mrtvi in sirovi kip Elize, igra g. Rogoz, Elizo ga. Nablocka. Ostale vloge so v rokah gg. Marije Vere, Medvedove, Wintrove, Vide, Gorjupove, Levarja, Gregorina, Lipaha, Osipoviča, Murglja. Režiser M. Pugelj, scenograf Ivan Vavpotič.

Današnja vprizoritev Kalmanove ope-

rete »Grofica Marica« odpade in to vsled tega, ker potrebuje naša opera za operne novitete, ki pridejo v najkrajšem času na repertoar, mnogo vaj celokupnega ansambla na odru. Prihodnja vprizoritev »Grofica Marica« bo v nedeljo. Danes četrtek zvečer pa ostane opera vsled skušenj zaprta.

Prihodnji teden gostuje v naši operi znamenita operna pevka Ada Poljakova, ki je brezdvoma naši publiki izza svojega zadnjega gostovanja v Madame Butterfly še v najlepšem spominu. Gospa bode gostovala 23. in 25. marca in sicer v operah Manon in Boheme.

Na praznik v petek, dne 19. t. m. sta v ljubljanskem dramskem gledališču dve predstavi in sicer popoldne ob treh velezabavna veseloigra »Druga mladost«, zvečer ob osmih pa Jurčičev »Deseti brat«. Obe predstavi sta ljudski pri znanih cenah. Opera je ta dan zaprta vsled gostovanja v Celju.

Celjsko občinstvo opozarjamo, da bo začetek petkove operne predstave »Prodana nevesta« točno ob ¼ na štiri popoldne, to pa zato, ker je opera razmeroma dolga in mora radi odhoda vlakov končati takoj po šesti uri.

Izšla je 1.—2. letošnja številka »Kolektorja«, glasila krožka istega imena v Kranju. Glavna naloga društva »Kolektor« je posredovanje zvez med nabirali znamk, razglednic, bankovcev, kovancev denarja, rastlin itd. Društvo ima mednarodno krožek dopisovalcev in nabiralcov. Predležeta številka vsebuje med drugim seznam vseh tu- in inozemskih članov. Ustanovitelj in vodje krožka je Albin Pogacnik. Naslov: »Kolektor« v Kranju, Jugoslavija (Slovenija). Član postane lahko vsakdo, ki pošlje izpolnjeno pristopno izjavo in 40 Din kot prispevek za eno leto. Za tri leta je plačati 100 Din.

»Cas.« Februarska številka v Clevelandu, Ohio izhajajoče revije ima sledečo vsebino: Med našimi lazi, povest, spisal Frank Krže; Zdravljenje s svetlobo; O rojstvu zrakoplova; Kako žive daljna ljudstva po C. C.; Kratka zgodovina Slovencev; Zivalski imigrante; O telepatiji; Ookoli hiše; Iz Nove Rusije. Priloga: Gospodinski del.

»Organizator.« Izšla je 1. letošnja številka glasila privatnih nameščenecv »Organizator«. Uredništvo in upravljanje: Ljubljana, Narodni dom. Naročnina: Letno 24, polletno 12, mesečno pa 2 Din. List izhaja enkrat na mesec.

Dnevne vesti.

TUDI ALBANIJA PRED NAMI.

Albanija, država, na katero smo navajeni tako pomilovalno gledati, namerava zgraditi za svoje uradnike 400 stanovanjskih hiš.

Pri nas pa ni niti duha ne sluha o uradniških stanovanjskih hišah, temveč se narobe stanovanjske hiše uporabljajo za urade.

Res, ne moremo biti ponosni na to, da nas je celo neurejena Albanija — osramotila v skrbi za državne uradnike.

— **Inspeksijsko potovanje admirala Price.** Kot poročajo iz Kotorja, je prispel tja admiral Price, ki je inspiciral v tamkajšnji luki se nahajajoče enice naše vojsne mornarice. Admiral je izrazil svojo zadovoljnost. Garnizija in meščanstvo sta mu priredila slavnosten sprejem.

— **Česa ne smejo inozemci fotografirati.** Ministrstvo vojne in mornarice, zunanjih zadev ter trgovine in industrije so izdala naredbo o nošenju fotografskih aparatov in fotografiranju gotovih predmetov od strani tujcev. Po naredbi je tujcem dovoljeno nositi seboj fotografske aparate in fotografirati. Vendar pa veljajo zanje sledeče omejitve: Vsak tujec, ki bi rad fotografiral, se ima prijaviti policijski oblasti, kateri mora tudi javiti, kaj hoče fotografirati. Policijske oblasti imajo vršiti kontrolo in cenzuro posnetkov. Fotografiranje z letal je prepovedano. Vojaških objektov, železniških in večjih cestnih mostov, viaduktov, vežbajočih vojaških čet ter pokrajin do 50 km od meje ne smejo fotografirati niti domačini, še manj pa inozemci.

— **Sovjetska Rusija potrebuje inženjerjev.** Sovjetska trgovska misija se je obrnila na združenje poljskih inženjerjev v Varšavi s ponudbo, da sprejme večje število poljskih inženjerjev, ki bi jih postavila v industrijskih in rudarskih podjetjih. Letna plača znaša okrog 8000 dolarjev. Doslej se je oglasilo okrog 30 poljskih inženjerjev.

— **Rak v večini slučajev ozdravljiv.** Dvorni svetnik profesor dr. Eiselsberg je imel te dni na Dunaju predavanje o zdravljenju raka z radijem. Ugotovil je, da je bilo glasom statistike s to metodo ozdravljenih do 90% bolnikov.

— **Razdeljevanje letakov je odslej v Zagrebu prepovedano.** Prestopki se bodo kaznovali z denarnimi globami, v slučaju neizterljivosti z zaporom.

— **Pravilniki zdravniških zbornic.** Podpisan je pravilnik o zdravniškem stanovskem redu, o kompetenci in delovanju glavnih odborov zdravniških zbornic ter o organizaciji in delokrogu disciplinarnih sodišč zdravniških zbornic. Pravilniki so sporazumen elaborat zdravniških zbornic v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu.

— **Opozoritev trgovcem s strupi in z modro galico.** V št. 7 Uradnega lista iz letošnjega leta so bila objavljena »pravila« za prodajo in posest strupov. Izdalo jih je ministrstvo za narodno zdravje že leta 1921. Ta pravila urejajo trgovino s strupi tako, da so za naše kraje nemogoča. Tudi prištevajo med strupe take predmete, ki so se po naših dosedanjih predpisih in obrtni praksi mogli prodajati brez koncesije za strupe, kakor so: da, modra galica in podobno. Končno bi izvajanje teh pravil v Sloveniji nasprotovale tukajšnjim zakonitim predpisom, kojih naredb ministr. ni moglo razveljaviti. Zbornica za trg., obrt in industrijo je zato posredovala pri velikih županijah v Ljubljani in Mariboru ter dosegla, da sta izdala podrejenim oblastvom nalog, da se ravnaajo glede prodaje strupov po dosedanjih predpisih, ker gori omenjena pravila ne veljajo za Slovenijo, temveč samo za kraje bivše kraljevine Srbije. — Zbornica opozarja na to vse trgovce s strupi, posebno pa trgovce z modro galico, od katerih so nekatere obrtne oblasti prve stopnje zahtevale dovoljenje po novih pravilih.

— **Brezplačni vizumi za posetnike nemških veleposelstev.** Kakor poroča ministrstvo trgovine in industrije je nemško ministrstvo inostranih del naročilo vsem nemškim zastopništvom v inozemstvu, da izdajajo posetnikom veleposelstev v Lipskem, Frankfurtu, Kölnu, Breslavi in Königsbergu brezplačne vizume.

— **Ostre mere zoper borzne špekulante na Grškem.** Kot poročajo iz Aten, je podvzela grška vlada ostre mere zoper borzizance, ki izkoriščajo nevednost ljud-

stva v koristiljubne namene. Ministrski predsednik Pangalos je izjavil, da bo dal aretirati ne samo šefe skupine, ki špekulira na hausse-o, temveč sploh vse osebe, ki sploh skušajo dvigniti kurze tečajev s tehničnimi sredstvi, kakor tudi bančne uradnike, ki pospešujejo padanje drahme. Razširjevalci napačnih vesti, ki vplivajo na delovanje borze, bodo deportirani na neki otok v Egejskem morju. Pangalos namerava uporabiti zoper ljudske škodljivce v slučaju potrebe še ostrejša sredstva.

— **Razpisano mesto.** Pri oddelku B stola sedmorice v Zagrebu je razpisano mesto pisarniškega uradnika. Prošnje je vložiti najpozneje do 1. aprila 1926 pri predsedništvu stola sedmorice, oddelk B, v Zagrebu. Vojni invalidi imajo prednost. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

— **Odlikovanje.** Z zlato kolajno za hrabrost je bil te dni odlikovan rezervni poročnik Ivan Lacheiner, šolski upravitelj na Bledu. Odlikovanje si je zaslužil še leta 1916 v Dobruđi kot dobrovoljec.

— **Iz zdravniške službe.** Dr. Drago Schweiger je imenovan za zdravnika volonterja na državni bolnici v Ljubljani.

— **Železniška katastrofa v Costarici.** Iz San Jose-ja poročajo: Med Alajnelo in Cartago je skočil s tira osebni vlak, na katerem se je nahajalo kakih 1000 izletnikov. Vlak je imel šest voz. Zadnji trije vozovi so padli 50 čevljev globoko v reko Virillo. V kolikor je doslej ugotovljeno, je bilo 248 oseb ubitih, 93 pa težje ali lažje poškodovanih.

— **Tovarna doktorjev v Švici.** Curiški državni pravdnik Flemminger in njegov kolega Lang v Zenevi se borita že dalje časa neizprosno zoper takozvane lažidoktorje v Švici. »Oriental University« v Washingtonu, katere institut je bil nastanjen v četrtem nadstropju velike stanovanjske hiše, in sicer v eni sami sobi, in katere »rector magnificus« je Hellmuth Holler, »veliki mojster teomonistične religije«, je bil od amer. sodišča obsojen na daljšo ječo, je imel že dalje časa v Švici svoje zastopstvo, ki je promoviralo častilakomne osebe za doktorje. Eden od njegovih agentov, Demole, pa se ni zadovoljil samo z odkazanim mu delokrogom, temveč je postal tudi liferant za naslove »dvornega svetnika« v Nemčiji. To je postalo zanj usodepolno. Bil je ovaden in aretiran. In tako je prišla vsa stvar na dan. Ob priliki hišne preiskave so našli pri njem cel kup aktov, s katerimi si beli sedaj glavo polietija. Tekom leta 1920 ni produciral nič manj kot 163 »doktorjev«. Bili so večinoma človečeta z ljudskošolsko izobrazbo. Gospodje kandidati so vložili večinoma par strani obsegajočo disertacijo, ki jo je poslal Hellmuth-Höller v Washington. Stvar je stala 350 do 1000 frankov. Pri odmeri takse je prišla v poštev plačilna zmožnost »kandidata«. Neki zobotehnik je bil n. pr. promoviran na podlagi direktije »Vpliv zdravih zob na zdravje«, ki je obsegala tri in pol s strojem napisane strani — za doktorja dent. med. Gospod Demole je posredoval tudi profesorske naslove. Neki St. Galler, ki je bil obsojen svoječasno radi ponarejanja javnih listin, je dobil po njegovem posredovanju naslov »profesorja antropologije«.

— **Aretacija potvarjalca poštinih znamk.** Varnostne oblasti v Atenah so aretirale te dni uslužbenca grškega prometnega ministrstva Muzakiotisa, ki je razpečaval znamke za 1000 in 100 drahen, o katerih se sumi, da so ponarejene. Pri telesni preiskavi so našli v njegovih žepih takih znamk za 5000 drahem.

— **Morilka svojega moža.** Petdesetletni kmet Franič v selu Talova v Hercegovini je poročil pred letom dni 19letno deklico. Po par tednih jo je spodil. Izjavil je, da ž njo ne more živeti. Mlada žena se je vrnila k svojim staršem. Sramote ni mogla preboleli. Te dni je pričakala zvečer v temi svojega moža in zasedila mu je v vrat ostro brušen dolg kuhinjski nož, nakaar je zbežala v gozd. Franič je umrl na licu mesta, njegovo ženo išče orožništvo.

— **Sovjetski konzularni uradnik — špijon.** V Rigi je bilo te dni aretiranih 8 oseb radi špijonaže. Na čelu organizacije je stal uradnik sovjetskega konzulata v Rigi, Bielov, ki je dobavljal članom denar in orožje. Organizacija se je interesirala posebno za stalež in tehnični ustroj letske armade.

— **Peklenski stroj v avtomobilu.** V Stockholmu se je pripetila te dni misteriozna eksplozijska katastrofa. Sredi ulice je nastala v nekem avtomobilu nenadoma silna eksplozija. Pasažir je bil raztrgan na kose, drobeci železa, ki so leteli več sto metrov daleč, so sosednji hiši močno poškodovali. Sofer je ostal po čudežnem naključju nepoškodovan. Sprva se je domnevalo, da gre za nenavaden samomor, zakaj v avtomobilu je moralo eksplodirati več kilogramov dinamita. Medtem pa so se pojavile indicije, na podlagi katerih se sklepa, da gre za atentat. Neposredno po eksploziji sta prišla namreč na kraj nesreče kompanjona ponesrečenca. V žepu enega od njiju je našla policija na ime ponesrečenca izstavljeno življenjsko zavarovalno polico.

— **Počastitev spomina Hrvata v Južni Ameriki.** Iz Buenos Airesa poročajo: V La Plati je umrl pred letom dni Hrvat Ivan Večetić, »učenjak in daktiloskop«. Vučetić je bil eden od ustanoviteljev daktiloskopije. Ob obletnici njegove smrti je sklenila laplatska mestna občina, da se prekrsti v počastitev njegovega spomina velik trg, ki se je imenoval doslej »Trg orožja«, v Veletičev trg ter da se zida na njegovi rojstni hiši na otoku Hvaru spominska plošča. Južnoameriški tisk posveča umrlemu pri tej priliki cele kolone v katerih proslavlja njegove zasluge.

— **Izjava.** V poročilu o porotni razpravi proti Bolči Žvanu smo v svoji št. 51 z dne 5. marca t. l. poročali tudi, da ima imenovan Bolči Žvan 3 razrede slabo znane šentviške gimnazijske vzgoje. Lojalno popravljamo s tem šentviški gimnaziji storjeno krivico in priznavamo, da je vzgoja v tej gimnaziji vzorna in da odgovarja vsem zakonitim in disciplinarnim predpisom.

Doktor prava — pekovski pomočnik. Sin uglednega zagrebskega pekovskega mojstra Milana Draganeca, dr. jur. Milan Draganec je prišel še leta 1924 do prepričanja, da je biti dandanes bolje dobro situiran pek kot pa slabo plačan konceptni uradnik ali pa advokat brez klijentele in vstopil je v pekarno svojega očeta kot pekovski vajenec. Te dni je napravil nenavaden vajenec pred strokovno komisijo zagrebske obrtne zadruge z odličnim vspehom skušnjo za pomočnika. Po prestani skušnji je novopečenemu akademično izobraženemu pekovskemu pomočniku tajnik obrtne zadruge Gašparović čestitil ter izrazil nado, da bo dr. Draganec vporabljal svoje novo znanje v ponos in čast obrti.

— **Tat v vreči.** Te dni so prišli zagrebski frančiškani na policijo prijaviti, da se v neki vreči v podstrešju njihovega samostana nekaj giblje ter da sumijo, da mora biti v vreči kako človeško bitje. Tako so se podali z njimi na pot trije policijski stražniki. V tej varni družbi se je osokolil eden od očetov frančiškanov ter je v vrečo krepko brenil. Človek v vreči je mlo zajaval ter zlezel na poziv stražnikov ven. Preiskava je dognala, da se je lopov skril v vrečo z namenom, da bi bil izvršil ponoči v samostanu kako izdatno tatvino.

— **Silna vročina v Avstraliji.** Kot poročajo iz Avstralije, vlada tam strahovita vročina, kakršne ljudje ne pomnijo. Povprečna temperatura znaša 40°. Med živino se širijo epidemije. Vse delo stagnira.

— **Pobesnel, ker so preprečili, da bi se bil obesil.** V neki vasi na Češkoslovaškem se je odigral te dni razburljiv dogodek. 22-letni hlapec A. Sestak se je radi nesrečno ljubezni obesil. Našli so ga ter pravočasno odrezali in zopet oživil. Kmalu nato je pobesnel. Zaprli so ga v skedenj. Z nenavado močjo je razbil orjak vrata, se oborožil s vilam ter skušal udreti v hišo. Nato je skočil čez zid k sosedu, pograbil je večje vile in dirkal po ulicah. Pet krepkih mož z županom na čelu ga je skušalo ukrotiti: Iz ognjegeške vrvi so napravili »lasso« ter ga skušali vjeti. V vasi je izbruhnila panika. Nad sto oseb ga je jelo preganjati. Sestak je razbijal vrata in okna, valil velike skale pred vežna vrata, se oborožil s koso in verigo ter zbežal končno, ko ga je preganjala že vsa vas z gorjaci, drogovi, vilami, cepci in vrvmi, na travnik. Vedno in vedno je pognal svoje napadalec v beg. Končno pa so ga vendarle obkolili, toda pet policijskih stražnikov je neverjetno močnega človeka le z največjo težavo zvezalo. Naložili so ga v avtomobil ter prepeljali v bližnje mesto na policijo. Tam je odgovoril popolnoma mirno, da noče več živeti ter je pobesnel sam. zno zato, ker so ga rešili. Nato je začel znova besniti. Grizel je nekaj časa vrata svoje celice nato jih je pa razbil. Končno so uspeeli, da so ga vtaknili v prisilni jopič, nakaar so ga prepeljali v bolnico. Tudi tam je dobil kmalu napad, da so ga morali vtakniti v prisilni jopič.

— **Velika poneverba.** Bivši trgovec Paja Sribin je imel v Jermenovu v Banatu dobro idočo trgovino z žitom. Zaduje dni je prodal

večim trgovcem v Vrhu in okolici znatne količine žita ter si dal plačati od vsakega po 10 do 25.000 Din naplačila. Nato je kupil na kredit za 118.000 Din lep avtomobil ter pobegnil v Temešvar. Na podlagi ovadb oškodovancev se je peljal policijski komisar za njim ter zahteval od rumunskih oblasti, da ga aretirajo. Rumunske oblasti so se spočetka branile, češ da je prosil Srbina medtem za rumunsko državljanstvo, končno pa so se vdale ter Srbina izročile. Po dosedanjih prijavah je poneveril Srbina nad 1.000.000 Din, oglašajo pa se še vedno novi oškodovanci.

— **V 12 letih peš okrog sveta.** Mlad trgovec iz Hambruga, ki je izgubil vsled udarcev usode vse svoje premoženje in svojo mlado ženo, je zapustil meseca junija lanskega leta svoje rojstno mesto v namenu, da prepotuje v 12 letih ves svet ter se na dolgem potovanju zopetumiri. A. Habermann je prepoloval doslej Nemčijo, Švico, Avstrijo, Češkoslovaško in Italijo. Te dni je prišel v Zagreb, odkoder ga vodi pot na Madžarsko, v Rumunijo, Bolgarijo in Turčijo. Upa, da bo koncem leta že v Afriki. Po povratku v Hamburg namerava spisati o svojem potovanju knjigo ter ustalnoviti z denarjem, ki ga bo s tem zaslužil, če bo šlo, novo trgovino. Mladi globetrotter se preživlja na potovanju s prodajanjem svojih slik.

— **Z aeroplani zoper tihotapce z alkoholom.** Kot poročajo iz Washingtona, so sklenile prohibicijske oblasti Združenih držav, da opremijo brodovje, ki straži obrežje in lovi tihotapce z alkoholom, s 50 letali.

— **Bivši cesar Karol žrtve svetovne vojne?** Te dni je bila vzdana na dunajski gimnaziji na Schottenringu spominska plošča v svetovni vojni padlim dijakom zavoda. Na prvem mestu paradira s posebno velikimi črkami napisano ime »cesar Karol«.

— **Državna borza dela v Murski Soboti** je imela v letu 1925 sledeči promet: Vseh prijavov je bilo 9936 in sicer 4853 delojemalcev in 5083 delodajalcev. Zaposlitev se je izvršila v 4556 slučajih, t. j. 94 odstotkov vseh prijavljenih delojemalcev. Največ posredovanj odpade na sezone - poljedelske delavce in sicer 2659 na moške, 1786 na ženske, skupaj 4445, od katerih se je zaposlilo v inozemstvu: v Franciji 60, na Madžarskem 2220, v Nemški Avstriji 68, skupaj 2348 delavcev. Na raznih veleposelstvih v državi se je zaposlilo 2097 sezonskih delavcev. Največja skupina delavcev je odšla na državno posestvo »Belje« in sicer okoli 1500. Nakaznice za polovično vožnjo je borza dela izdala 5895 v skupni vrednosti 404.586 Din. Te nakaznice so se izdajale tudi takim delavcem, ki so si sami našli ozi. iskali delo v drugih krajih.

— **Vlečke postanejo zopet moderne.** Iz Pariza prihaja zanimiva vest: Španska kraljica je napovedala odkrit boj današnji ženski modi — v prvi vrsti kratkim rokavom in preglobokim dekoltejem. Baje je to zasluga Svetega Očeta, ki je mnenja, da je današnja damska moda hudo pohujšljiva. Verna kraljica Španije se je torej odločila, da stori prvi riskirani korak. Da da drugim ženskam vzgled, si je naročila te dni toaleto, ki ji sega do brade in do laketi, kar je pa najvažnejše: krilo ima dolgo vlečko, tako da izgleda, kot da je kreacija prejšnjega stoletja.

Ljubljana.

— **Proslava Etične pomladi v Ljubljani.** Vidovičev klub priredi pod pokroviteljstvom Akademskega socijalno-pedagoškega krožka in s prijaznim sodelovanjem članov kr. drame gđe. Vide Juvanove in g. Slavka Jana v nedeljo, dne 21. marca t. l. ob pol 11. uri dopoldne v balkonski dvorani ljubljanske univerze svojo oblubo. Goddard je molčal. Te dni proslavi se izvaja sledeči spored: 1. Otvoritev in pozdravi. 2. Zupančičeva: Vesela pomladna epistola, deklamira gđe. Vida Juvanova. 3. Vidovičev pokret, predavanje akademika g. Hugo Bajuka. 4. O. Zupančič: Prebujenje, deklamira g. Slavko Jan. 5. Zaključni govor. Na prireditve so vabljeni vsi prijatelji Vidovičevega pokreta. Vstopnine ni, pobirali se bodo le prostovoljni prispevki za kritje stroškov in širjenje Vidovičevega pokreta. — Odbor.

— **Vidovičev klub v Ljubljani** ima svoje ustanovno zborovanje v nedeljo, dne 21. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih »Bratstva« v Narodnem domu. Na ustanovnem obnem zboru se bodo predčitala klubova pravila in izvolili klubov odbor. Po obnem zboru skupno slikanje in izlet v naravo. Vsi člani in prijatelji kluba naj se polnoštevilno udeleže vseh prireditvev na dan proslave Etične pomladi.

— **Predavanje v društvu »Soča« v Ljubljani.** V soboto 20. t. m. predava v salonu pri »Levu« g. prof. Josip Bačič. Tema predavanja se glasi: »Josip Juraj Strossmajer.« K temu lepemu predavanju vabimo vse naše Sočane in prijatelje društva. Začetek točno ob 21. uri. Vstop vsem prost.

— **Nenadoma zblaznela** je te dni Pavlina Hočevnar, zasebnica, Turjaški trg, Delavski dom. Prepeljali so jo na opazovalnico.

Sokolstvo.

BRATJE! SESTRE!

V sredo 24. t. m. ob 8. zvečer vrši se v društveni telovadnici lepa interna sokolska slavnost — svečana predaja »Dušanovega meča« — darilo Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I. naši tekmovalni vrsti, ki si je lansko leto v Beogradu priborila prvenstvo; pri tej priliki priredimo slavnostno telovadno akademijo, po akademiji pa elitni sokolski ples v veliki dvorani Narodnega doma.

Na to naše slavje vabimo vse svoje članstvo, kakor tudi članstvo ostalih ljubljanskih in okoliških sokolskih društev. — Vabljeni in dobrodošli vsi prijatelji Sokolstva.

Člani v kroju!

Zdravo!

Odbor »Ljubljanskega Sokola«.

Sport.

Newyorška šestdnevna dirka je končala z zmago moštva Mac Namara - Georgetti (3393'380 km). Drugi par je bil Beckmann - Stockholm. Tretji pa Wausbit - Lacquehay.

V Baltimore je zmagal pri mitingu v zaprtem prostoru v teku na 10 km Finec Steenross proti Carneyu v 52 min 28 sek; Loren Murchison je pretekel 75 y v 7¹⁰/₁₀ sek. in je zmagal tudi na 100 m. Osborne je dosegel v skoku na višino 180 cm. Slednji je postavila 4 x 100 m štafeta Holy - Cross - Colegija s 3:24¹⁰/₁₀ nov svetovni rekord.

Charles Hoff je pri treningu za match proti Osbornu in drugim udeležencem sedmobja presekel halski rekord v skoku na daljavo. Hoff je skočil 7'35 m daleč, dosedanji rekord pa znaša 7'04 m. Priznan pa ta Hoffov rekord ne bo, ker ga je napravil v treningu in ni bil oficielno kontroliran.

Angleški savez je k letošnjim mednarodnim mojsterstvom pozval slavnega finskega tekača Pavao Nurmi. Nurmi se še ni odzval, pač pa bo prišel najboljši avstralski tekač Ralph Rose, ki je šele nedavno premagal Amerikanca Hahna na eno miljo. Rose pa ne bo štartal samo v Angliji, ampak tudi v Nemčiji in mogoče tudi v Franciji.

Izborna tenis igralka Helen Wills namerava po končani turneji na francoski rivieri iti najprej v Italijo, pozneje pa še na Holandsko, kjer se vdeleži tomošnjih turnirjev.

V 7 letih rešil 500 ljudem življenje! Edie Nugent iz Long Beacha je v 7 letih kot poklicni rešilec (Life Guard) rešil življenje skoraj 500 ljudem, ki so bili v nevarnosti, da utonejo. Mesto New York mu je podarilo v znak priznanja njegove hrabrosti zlato častno iglo. Pač najlepši svetovni rekord!

Belgijca Grossens - Stockelynek, ki sta se vdeležila newyorške šestdnevne dirke, je zadela prav mučna nezgoda. Da bi se bolj zavarovala proti napadom slabosti v dirki, sta se preskrbela za pot v »suho« Ameriko z izdatno množino šampanja in konjaka. Nevošljiv ladijski uslužbenec pa ju je ob prihodu v Ameriko naznanil carinskemu uradu, ki je našel zaklad in aretiral Belgijca. Radi pre-

stopka proti prohibicijskemu zakonu sta bila na mestu obsojena na konfiskacijo »krepčilnih« sredstev in 6 tednov zapora odnosno 1500 dolarjev denarne kazni. Ker bi jima zaporna kazen onemogočila udeležbo pri dirki, sta se odločila za denarno kazen, ki jo je za nju plačal prireditelj Chapman; pozneje jo je seveda odtegnil od njune plače, ki sta jo prejela za svojo udeležbo in ki je znašala tudi 1500 dolarjev. Borila sta se torej za prazen nič.

ŠAHOVSKI TURNIR NA SEMMERINGU

Včeraj se je odigralo VIII. kolo šahovskega turnirja na Semmeringu. Dr. Tarasch je premagal Rettija, dr. Treybal dr. Vaydo, Davidson Rosellija, Niemo-vič Janowskega, dr. Tartakower Grünfelda. Partije dr. Vidmar : Kmoch, dr. Michel : Spielmann, Yates : Gilg so končala remis. Stanje po VIII. kolu: Niemo-vič in dr. Tartakower 7, Spielmann, dr. Tarrach 5 in pol, Aljechin 4 in pol (1), Rubinstein, dr. Vidmar 4 in pol, Retti 4 (1), Davidson, Gilg, Grünfeld in Vayda 3 in pol, Janowsky 3 (1), Treybal 3, Kmoch, dr. Michel 2 in pol, Yates 2 (1), Roselli pol točke.

Gospodarstvo.

CENTRALIZACIJA ŽELEZNISKIH DOBAV.

V proračunski debati je napovedal železniški minister Krsta Miletić centralizacijo železniskih dobav.

Če se ta napoved uresniči, potem bo Slovenija zopet gospodarsko prikrajšana, ker je brez vsakega dvoma, da bo potem skoraj nemogoče, da bi dobil tudi slovenski podjetnik kako dobavo.

Na eni strani se zahtevajo od Slovenije vedno večji davki, na drugi strani pa se ji vedno bolj jemlje možnost zaslužka. Ni treba bogzna kako velike pameti, da se spozna, da mora pri takem stanju priti do katastrofe slovenskega gospodarstva.

Zato je naše skromno mnenje, da bi morale vse stranke in vsi listi brez izjeme nastopiti proti nameravani centralizaciji dobav in tako dolgo v tem boju vztrajati, dokler ne bo ta namera padla. Ne bi se pa smelo ostati samo pri besedah, temveč stranke bi morale najti tudi močnejše orožje. Seveda pa bi se morale stranke za skupen nastop v vseh podrobnostih dogovoriti. Treba bi bilo tudi v tej stvari ustanoviti nekakšen narodni svet, ker drugače bo vse zaman.

Pa dasi je vse to tako jasno, se to vendar ne bo zgodilo, ker kdo pa bo vodil papirnati boj, če je »Domovina« verski list ali ne.

PRAŠKI VELESEJEM.

Letošnji praški velesejem se vrši v dneh od 21. do 28. marca. Ker dosedanji izložbeni prostor ne zadostuje več, je najela uprava v bližini starega nov razstavnega prostora. Topot bo na velesejmu prvič tudi ameriški paviljon. Razen običajnega sejma, bo lotos prirejen na razstavnem prostoru še nekoliko specialnih sejmov, kot sejem hotelirjev in gostilničarjev, radio-sejem, športski sejem, sejem motociljev, avtomobilska, kopališka in turistična razstava. Obiskovalci praškega velesejma iz naše države ne potrebujejo nobenega čehoslovaškega vizuma ter imajo 25% popust na tako na naših kot na čehoslovaških železnicih ter 25% popust na avstrijskih in madjarskih. Informacije se dobe pri pristojnih čehoslovaških konzulatih.

× Revizija dostavnih pristojbin za industrijske ture. V četrtek, dne 18. maja t. l. se vrši pri Generalni direkciji državnih želez-

nic v Beogradu interna konferenca delegatov železničarskih direktorij o reviziji navedbe glede pristojbin za dostavo vagonov na industrijske ture. Za gospodarske kroge v Sloveniji je pravilna rešitev tega vprašanja izredno važnega pomena in je bilo že na seji tarifnega odbora zahtevano, da se ta revizija v zmislu predlogov trgovskih zbornic čimprej izvede. Kakor smo informirani se namerava revizija izvesti sedaj v tem zmislu, da bodo predvojne pristojbine za dostavo vagonov valorizirane. Pri tem pa se bo vpoštevalo lastne stroške železnice, cene prevažnega blaga, količino in intenziteto prometa, kakor tudi kompliciranost dostave vagonov na industrijske ture.

LJUBLJANSKA BORZA.

dne 17. marca 1926.

Blago: Hrastovi obrob. plohi, 53 mm — 2.80 m, 43 mm — 2.65 m, feo vag. Postojna tranz. 1 vag. den., bl. in zaklj. 1300; hrastovi neobrob. plohi, 9, 11, 13 cm deb., od 2.50 m napr., feo vag. Postojna tranz. bl. 1100; brestovi neobrob. plohi od 60 do 100 mm, od 2.50 m, od 20 cm napr., feo vag. Postojna tranz. den. 850; brestovi hlodi, 30—40 cm prem., od 4 m napr., feo vag. Postojna tranz. den. 450; drva bukova, napolsuha, feo meja, 8 vag. den., bl. in zaklj. 17.50; deske, smrekove in jelkine, paral., živorodne, zdrave, brez izpadajočih grč, 19 m deb., 18 cm šir., 4 m dolge; 26 mm deb., 30 cm šir., 4 m dolge; 32 mm deb., 30 cm šir., 4 m dolge; feo nakl. post. den. 620; bukovi plohi od 2 m napr., od 40 do 100 mm, feo meja bl. 500; hrastovi plohi od 2.50 m, 70, 80, 90, 100, 110, 130 mm feo vag. meja bl. 1050; hrastova drva, suha, feo nakl. post. za 100 kg bl. 16. Premog: Kal. ca. 7000 antracit, Orle, feo vag. Skofljica: kosovec, za tono bl. 500; kokovec bl. 450; orehovec bl. 400; zдроб bl. 350. Kal. ca. 4800, feo vag. Ormož: kosovec nad 60 mm bl. 260; kokovec 35-60 mm bl. 450; orehovec 20-35 mm bl. 200; zдроб 10-20 mm bl. 190; Kal. ca. 3500, feo vag. Novo mesto: kosovec bl. 170; kokovec 100 mm bl. 150; orehovec 05 mm bl. 140; zдроб bl. 130; rovní bl. 120. Pšenica bačka, 76-77 kg, feo vag. nakl. post. bl. 285; koruza: času prim. suha, feo Postojna tranz. bl. 154; času prim. suha, feo Postojna tranz., za april bl. 162; času prim. suha, par. Sid bl. 114; mlečna (Mahlmais), par. Beli Manastir bl. 145; umet. sušena, feo vag. nakl. post. bl. 185; inzulanka, feo vag. Ljubljana bl. 165; čimkvantín, par. Beli Manastir bl. 188; ječmen poml., 65 kg, par. bač. post. bl. 165; rž. 71-72 kg, par. Ljubljana bl. 225; ajda, feo vag. Ljubljana bl. 260; oves rešetani, feo vag. nakl. post. bl. 175; otrobi drobní, feo vag. nakl. post. bl. 115; rž domača, feo vagon Beltinci bl. 210; prosu rumeno, feo vag. Beltinci bl. 210; fišol beli, feo vag. nakl. post. bl. 150; čebulček, feo vag. Novi Sad bl. 500; Ia Portlandcement dalmatinski: v jutastih vrečah, feo Split bl. 40; v pap. vrečah, feo Split bl. 44.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 74, bl. 77; vojna škoda den. 279; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska pos. den. 200, bl. in zaklj. 202; Ljublj. kred. banka den. 190; Merkantilna banka den. 100, bl. 104; Slavenska banka den. 50; Kred. zavod den. 165, bl. 175; Strojne tovarne den. 100, bl. 105; Trboveljska den. 362, bl. 275; Združ. papirnice Veveče den. 110; Stavbna družba den. 80, bl. 90; Šešir den. 115, bl. 120, zaklj. 115.

BORZE.

Zagreb, 17. marca. Devize: Newyork ček 56—57, London izplačilo 276.15—277.35, ček 276.138—277.338, Pariz 205.11—207.11, Praga 168.168—169.168, ček ravnotako, Curih 1094 do 1098, Dunaj 800.85—804.85, Italija izplačilo 227.58—228.78, Berlin 1353.10—1357.10.

Curih, 17. marca. Beograd 9.145, Newyork 519.625, London 25.26, Pariz 18.60, Praga 15.3875, Milan 20.885, Bukarešta 2.19, Sofija 3.7625, Dunaj 73.25, Berlin 128.68, Budimpešta 0.00728125.

Listnica uredništva. Dopisniku iz Laškega: SRS je bivša Slovenska Republi-kanska Stranka.

POSLANO.

Z czirom na zlobne govorice, ki se razširjajo po Ljubljani, češ, da sem prodal restavracijo in da odidem v Split, izjavljam z vso odločnostjo, da so te govorice brezvestna izmišljotina, hoteč me s tem oškodovati. Vse razširjevalce te izmišljotine bom predal brez pardona sodišču. O prodaji moje restavracije ni niti govora. Vodil jo bom nadalje in postrejal cenj. občinstvu z vso vestnostjo in solidnostjo, katere so gostje pri meni vajeni. Priporočam se torej ljubeznivi naklonjenosti svojih spoštovanih gostov tudi v bodoče in se zahvaljujem za dosedanje zaupanje.

V Ljubljani, 16. marca 1926.

Bogdan Pupovac,

lastnik restavracije »Ljubljanski dvor«.

To in ono.

* 12.000 METROV NAD ZEMLJO.

Letalski poročnik Carley Mc Darmont je priobčil v »Berliner Tageblatt« zanimiv članek o borbi za višinski zračni rekord. Iz članka posnemamo med drugim sledeče:

Dne 10. oktobra 1924 je dosegel francoski letalec Callizo s 300 PS motorjem višino 12.060 metrov. Ameriški letalski oficir Marready izjavlja, da se upa ta rekord pobiti ter se pripravljati za višinski polet.

Ta vest je vzbudila v letalskih krogih veliko zanimanje. Zakaj letalcem so strahotne senzacije takih poletov dobro znane. Tak polet je najtežji poizkus tako za človeka, kot za letalo.

Letalec, ki podvzame višinski polet, se spusti v trajen boj z brezračnim prostorom. Paradokso se čuje, da se mora boriti letalec z ničem, toda ta nič je smrtonemben nasprotnik. Ta nasprotnik hoče izsiliti iz vsake celice človeškega telesa vse zrak. Včasih potegne celo kri skozi kožo, da sili celo neizmerno majhne zračne vrečice v možgane, da bi izpustile zrak v brezračni prostor.

K temu pride strašni vihar. Od roba brezračnega prostora drvi neprestano vzhodni veter z brzino 200 milj na uro. Ob ekvatorju vleče zemlja zrak s seboj z brzino 1000 milj na uro. Toda ta brzina pojema proti tečajima. V srednji severni Ameriki znaša 700 milj na uro. Ker pa se vrtilni zrak z zemljo vred, se to v nižjih sferah ne čuti. Na robu pa, kjer ni ničesar več, kar bi povzročalo trenje, pih zrak s silno naglico. Nekake letalec, ki je skušal doseči leta 1918 višinski zračni rekord, je zaneslo v 1 in pol uri 200 milj od njegovega kurza.

Ce se dviga počasi v singularno atmosfero — in večina letal se dviga tem bolj počasi, čim višje prihaja — more izpuščati letalec zrak polagoma iz svojega telesa brez posebnih nevarnosti, toda če se dviga prehitro, mu jame pokati koža in žilice. Vračanje na zemljo povzroča letalcu še bolj neprijeten občutek kot dviganje v višino. Običajno se spusti dandanes letalec na bazo 20.000 čevljev, nakar leta nekaj časa semintja, da se na zemeljsko atmosfero zopet privadi. Toda tudi iz te višine se letalec brez resnih posledic ne more hitro spustiti na zemljo.

Ce se dviga letalec v velike višine, se dviga v enakli meri z letalom horizont. Da bi ne videl več horizonta, temveč lok zemeljske periferije, bi se moral dvigniti v višino 2000 milj, seveda je polet v tako višino absolutno nemogoč. Človeško telo bi najbrže že v višini 100 milj počilo. Sigurno pa bi počilo, če bi se dvignil letalec v tako višino prehitro. Zakaj tam znaša zračni pritisk samo za 1/400.000.000 zračnega pritiska na zemlji.

Proizvajanje elektrike brez stroja. Dunajski inženjer Günter Poleich je baje razkril element, ki glede kapacitete daleko prekaša akumulator. Ta iznajdba bi bila velikega pomena za radioindustrijo in za malo razsvetljavo. Razen tega bi bila posebno uporabljiva za avtomobile.

Jack London:

Morski vrag.

»Ko sem služil na angleških trgovskih ladjah. Z dvanajstimi leti sem bil kabinski streže, s štirinajstimi mornarski vajenec, s šestnajstimi navaden mornar, s sedemnajstimi strokovni mornar in vodja na sprednjem krovu; bil sem neizmerno častihlepen in neizmerno samotni, brez vsake pameti, brez sočutja; pri tem sem sam naučil vsega — navigacije, računstva, naravo slova, književnosti in ne vem kaj še vsega. In v kako korist mi je bilo vse to? Gospodar se min lastnik ladje korist mi je bilo vse to? Gospodar se min lastnik ladje na višku življenja, kakor praviš, ko se življenje prične nagibati proti zatonu. Borno, bedno, mar ne? Ko je izšlo solnce, me je ožgalo, in ker nisem imel korenine, sem zvenel.«

»Vendar nam zgodovina pripoveduje o sužnjih, ki so se povzdignili do prvih časti,« sem ugovarjal.

»Ampak zgodovina tudi pripoveduje o priložnostih, ki so se ponudile sužnjem, d a so se povzdignili do najvišjih časti,« je odvrnil trdo. »Noben človek si sam ne ustvarja priložnosti. Velikani so storili samo to, da so spoznali, kdaj se jim je ponudila ugodna prilika. Korzikanec je to spoznal. Tudi jaz sem sanjaril kot Korzikanec. Ugodno priliko bi bil že spoznal, samo da bi se mi bila ponudila. Ampak se ni. Trnje je poglalo in me udušilo. In, Klada, lahko ti rečem, da veš o meni več kot vsi drugi razen mojega brata.«

»Kaj pa je on? Kje pa živi?«

»Gospodar parnika Macedonia je, lovec na morske

39

pse,« je bil odgovor. »Bržkone se srečamo z njim na japonski obali. Mornarji mu pravijo »Smrt' Larsen.«

»Smrt' Larsen!« sem nehote vzkliknil. »Je-li tak kot vi?«

»Težko. Kos živali je brez glave. Ima vso mojo — mojo —«

»Okrutnost, živinsko surovost,« sem mu posegel v besedo.

»Da — hvala za te besede — vso mojo živinsko surovost, vendar zna komaj brati in pisati.«

»In ni nikdar filozofiral o življenju,« sem pristavil.

»Ni,« je odgovoril Wolf Larsen nepopisno otožno.

»Zaradi tega je tudi vse bolj srečen, ker se ni brigal za življenje. Premarljivo živi življenje, da bi utegnil razmišljati o njem. Moja pogreška je bila, da sem sploh kdaj odprl knjigo.«

Enajsto poglavje.

Naša ladja je dosegla najjužnejšo točko loka, v katerem vozi preko Tihega oceana; pričena je obratovati proti zapadu in severu, proti nekemu samotnemu otoku, kakor se govori, kjer napolni vodne sode, predno se napoti na lov ob japonski obali. Lovci so preizkusili puške in se vezbali v streljanju, tako da so sedaj zadovoljni; veslači in krmarji čolnov so pripravili jadra, ovili vesla in veselske skobe v usnje in ploščate vrvi, da ne bodo škripala, kadar bodo zalezovali morske pse, ter sploh pripravili čolne za rabo.

Leachova roka se je že dobro zacelila, dasi mu bo

brazgotina ostala vse žive dni. Tomaž Mugridge živi v smrtnem strahu pred njim in se boji priti na palubo, ko se znoči. Na sprednjem krovu vlada venomer prepir. Louis mi je povedal, da na zadnjem delu ladje vedno doznajo, kaj se godi na sprednjem, in da sta bila dva raznašalca takih pošt že hudo premikastena. Dvomljivo maeje v glavo glede izgledov mornarja Johnsona, ki je veslač v istem čolnu kot on. Johnson je bil nameren nekajkrat predokrito povedati svoje misli in se je sprl dva, trikrat z Wolfom Larsenom radi izgovarjave svojega imena. Pred nekoliko nočmi je na sprednji palubi premikastil Johansena in izza tedaj ga je prvi mornar vedno klical s pravim imenom. Niti govora pa ne more biti o tem, da bi bil premikastil tudi Wolfa Larsena.

Louis mi je podal tudi še nekaj podatkov o »Smrti' Larsenu, kar se ujema s kratkim kapitanovim opisom. Nadejamo se lahko, da namerimo nanj na japonski obali. »Smo glej na vihre, ki pridejo potem,« se glasi Louisovo prerokovanje, »zakaj sovražita se kot dva volka.« »Smrt' Larsen poveljuje edini parnik v celem brodovju ladij, ki hodi po na lov na morske pse; Macedonia mu je ime in ima štirinajst čolnov, dočim jih imajo vsi ostali skunerji samo po šest. Govori se, da ima topove na krovu, d adela čudne pohode, tihotapi v Združene države opij, na Pitajsko orožje, trži s črnimi sužnji in da uganja tudi odkrito razbojništvo na morju. Vzlic tem gorostasnim vestem moram Louisu verjeti, ker ga še nikdar nisem zalotil n alazi, dasi vsestransko pozna lov na morske pse in pozna mornarje vseh brodovij za ta lov.

NAJNOVEJŠA AMERIŠKA FILANTROPIČNA USTANOVA.

Amerikanci se pritožujejo, da pri njih število razporok neprestano narašča. Zakoni se sklepajo nepremišljeno prav tako lahko mladi ljudje, ki so komaj dosegli za poroko potrebno starost, prav pogosto zakone na poizkušnjo. Po letu dni se zakonca razporočita, nakar se poročita zopet itd. V večini

slučajev se zakon ne jemlje več resno, ženin in nevesta se poročita že v naprej odločena, da se po preteku golovega časa zopet razporočita.

V svrhu pobiranja te šege, ki ima včasih jako tragične posledice, se je združilo v Trentonu (New Jersey) večje število filantropov, ki so ustanovili »Zvezo zoper razporoke«. Zveza ima v vseh večjih mestih svoje podružnice.

V uradih podružnic bodo nastavljeni v zakonskih stvareh izkušeni ljudje, ki bodo da-

jali pred vsem mladim zakonskim kandidatom splošna navodila, kako jim je postopati, da se ohrani v zahonu harmonija, mladim zakoncem pa v slučaju nesporazumljenj in prepričkov specialne dobre svete, nanašajoče se na konkretne slučaje.

V vseh večjih mestih se otvorijo klubi, v katerih se bo nudila mladim ljudem prilika, da se seznajajo z vsemi problemi interesa.

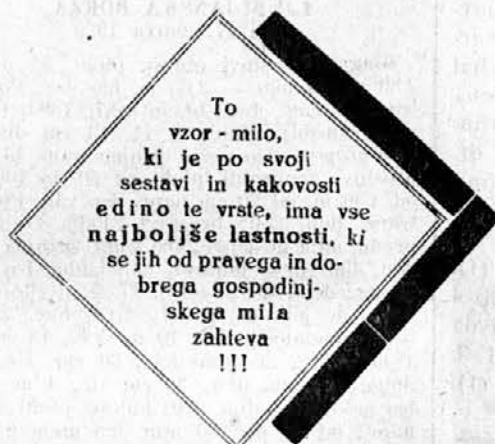
Razven tega ustanovi združenje šole, v katerih se bodo poučevale zakonske ženske in

spe v kuhanju, negi otrok, gospodinjstvu in šivanju.

Ideja je res človekoljubna in posnemanja vredna, seveda, posebno prevelikih uspehov od te ustanove kljub vsemu ne smemo pričakovati.

Poročni prstan na vratu je najnovejša modna norost v Londonu. Ti poročni prstani se dajo seveda spredaj ali pa zadaj odpreti kot zapestnice. Poleg zlatih se vidijo v londonskih izložbah tudi poročni prstani od platine.

MILO GAZELA

VSEBUJE PRAVI ZLATNIK

Vabilo.

Danes dne 18. t. m. od 20. do 2 ure zjutraj v restavraciji pod „SKALCO“,
Mestni trg štev. 11. priredim na čast vsem Jožetom in Jožicam

zabavni večer

s solonskim koncertom.

Ljubitelji dobre in pristne kapijke naj blagovolijo pripeljati s seboj tudi svoje
znance in prijatelje.

Za obilen obisk se priporoča

JOSIP URAN, restavrater.

Kupi se

vsako količino jelovih ali smrekovih
pol-moralov v delelini 35/70 mm in
4 m. — Obvezne ponudbe na upravo
lista pod »Benetke«.

Imam

za prodati ves tisoč smrekovih sa-
dik velikost od 10 do 30 cm. Cena
od 100 kosov do 1000 je par 65, od
1000 do 10.000 kosov je cena par 35.

Stekleno

rešno opeko imajo stalno v za-
go Združene opekarne d. d. v
Ljubljani.

PREMOG - ČEBIN

Veljeva ulica 1/II. - Telefon 56.

Mlad zakonski par

brez otrok išče meblirano sobo, po
možnosti v bližini dolenskega kolo-
dvora, za takoj. Ponudbe na upravo
pod »Takoj 19«.

Vsak dan

namočeno polenovko

se dobi v trgovini Kovačič-Japelj.
Ljubljana, Kongresni trg.

Srajce, promenadne bele in bar-
vaste, ovratnike

vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice,
žepne robce, nogavice v raznih barvah za
gospode in dame, naramnice, toaletne po-
trebščine, svilene trakove, čipke in vezeno.
Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U - LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

VSAKDO si lahko izboljša svojo eksistenco
s pravilno uporabo najboljših
šivalnih strojev

„Gritzner“ in „Adler“
ter z nedosežnimi
pletalnimi stroji „DUBIED“.

Te si nabavi pod ugodnimi pogoji edino pri trdkri

JOSIP PETELINC, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi levo.

Vrtnarske zadeve

posreduje

Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju

MALI OGLASI

Člani oglasov do 20 besed Din 3.—, vsaka nadaljnja beseda
20 pec.

Absolvent trg. tečaja

išče službe pri kakem večjem pod-
jetju. Gre tudi nekaj mesecev brez-
plačno. — Ponudbe prosi na upravo
lista pod: »Dobra moč«.

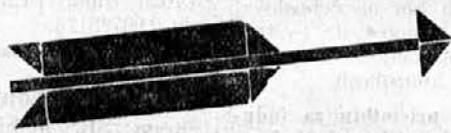
la Trapist sir

ala Marija Stern po 22.50 Din kg
pošilja po železnici in pošti Mlekar-
na in sirarna Josip Dvorny, Badlje-
vina (Slavonija).

Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“!

Drogerija „Adrija“

se preseli v soboto 20. t. m.
iz Šelenburgove ulice 5 v

Preselitev!**Šelenburgovo ulico**

vis-à-vis štev. 1 vis-à-vis
kavarne „Zvezda“

TRGOVSKA BANKA D.D., LJUBLJANA

Podružnice: Maribor,
Kamnik, Novo mesto,
Ptuj, Rakek, Slovenske
Konjice, Slovenjgra-
dec, Prevalje.

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve nad Din 19,500.000.—

Brzjavke: Trgovska.
Telefoni: 139, 146, 458.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časo-
pise, lepake, brošure, posetnice in razglednice.
Izvršuje vsakovrsne trgovske kakor tudi vse druge
uradne tiskovine. — — — — — Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552